

Participatiebeleid

Wij maken
Huizen

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Participatie, wat is het?	3
2.1. Burgerparticipatie	4
2.2. Overheidsparticipatie	4
2.3. Inspraak	4
3. Wat willen we bereiken met participatie	4
3.1. Samen!	4
3.2. Inclusiviteit	4
3.3. Kwaliteit	5
3.4. Maatwerk	5
4. Uitgangspunten participatie	5
4.1. Burgerparticipatie	5
4.2. Participatieladder	6
4.3. Overheidsparticipatie	8
4.4. Toetsingskader voor een goed participatieproces	8
5. Randvoorwaarden voor succes	9
5.1. Duidelijke kaders zijn cruciaal	9
5.2. Participatie is maatwerk, kost tijd, geld en is mensenwerk	9
5.3. Continue dialoog is nodig	10
5.4. Rollen en posities helder maken	10
6. Participatiestrategie en instrumenten	11
6.1. Kleinschalig en succesvol	11
6.2. Dicht bij de belevingswereld	11
6.2.a. Wijken en buurten	12
6.2.b. Buurtpreventieverenigingen en buurtpanels	12
6.2.c. Jongerenpanel	12
6.2.d. Participatie bij bouwinitiatieven	12
6.2.e. Dorpsraad	12
6.2.f. Burgerinitiatief	12
7. Omgevingswet	13
8. Conclusie	13
Bijlage 1 De Huizer participatieaanpak	14
Bijlage 2 Participatie Omgevingswet	17
Bijlage 3 Ontwikkelagenda	19

1. Aanleiding

Burgerparticipatie heeft de afgelopen tijd in Huizen een prominente rol gespeeld. De behoeften, de ideeën en de kracht in de samenleving staan centraal in de aanpak van maatschappelijke opgaven. Op zich is dit niet nieuw in Huizen. Medewerkers van de gemeente Huizen zijn gewend om met inwoners, stakeholders en anderen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Ze doen dit op verschillende participatieniveaus, afhankelijk van het onderwerp en de fase in het proces. Bijvoorbeeld bij de inrichting van straten, parken en speelplekken, zorg en veiligheid in de wijk, energiebesparing en -opwekking in de buurt en groen in de straat. En de mogelijkheid om mee te praten over 'grotere' onderwerpen, zoals bouwontwikkelingen in de wijk, dienstverlening in het sociaal domein en de visie op de toekomst van Huizen (Omgevingswet). Er is onder medewerkers, bij het college en bij de gemeenteraad behoefte aan een duidelijke visie en een meer gestructureerde werkwijze. Daarin is al een stap gemaakt met het boekje *Huizen #vanafhier*, waarin onze aanpak via concrete projecten zichtbaar is gemaakt, waarin onder meer het afwegingskader is genoemd en waarin 'leren door doen' het credo is. Dat we leren door doen hebben we bij verschillende projecten laten zien, bijvoorbeeld door het toepassen van de Factor C methode¹ voor het in beeld brengen van betrokkenen en belangen. Onze ervaringen van de afgelopen jaren, de toets daarvan bij onze inwoners via het Dorpscongres in november 2021 en de uitgangspunten van hoofdstuk 5 van het collegeprogramma 2022-2026 hebben geleid tot deze notitie, die een aanpak voor de komende tijd beschrijft. Een aanpak die intern duidelijk is en die ook duidelijkheid geeft aan onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden in de gemeente over hoe de gemeente omgaat met participatie en wat zij hiervan kunnen verwachten.

2. Participatie, wat is het?

De samenleving verwacht van de gemeente dat veel zaken gewoon goed geregeld zijn. Denk bijvoorbeeld aan onderhoud van groen, zorg en welzijn, infrastructuur, de riolering, een veilige woongemeente, een goed voorzieningenniveau, een goede financiële huishouding. Maar ook als het maatschappelijk belang groter is dan het individueel belang, dan is het aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en wethouders om besluiten in het algemeen belang te nemen. De grootste en belangrijkste vorm van participatie in de gemeente is nog altijd de gemeenteraadsverkiezing die eens in de vier jaar plaatsvindt. Inwoners geven dan aan een aantal van hen het vertrouwen om namens hen de gemeente te besturen. Deze volksvertegenwoordigers benoemen wethouders om het dagelijks bestuur van de gemeente te vormen. Het college en de gemeenteraad behartigen het algemeen belang, met inachtneming van alle individuele belangen in de samenleving. Het algemeen belang staat voorop. Meningsverschillen over plannen en besluiten zullen altijd blijven bestaan.

¹ De Academie voor Overheidscommunicatie van het Ministerie van Algemene Zaken ontwikkelde de methode Factor C. Factor C is een manier van werken die helpt om strategisch aan de slag te gaan met communicatie/participatie en bij uitstek geschikt voor projecten waar omgevingsgericht en/of opgavegericht gewerkt wordt. Deze methode bestaat uit vijf pijlers: de opgave, de omgeving, de strategie, het verhaal en de aanpak. Elke pijler kent een aantal stappen met modellen en werkvormen.

2.1. Burgerparticipatie

Onder burgerparticipatie verstaan we 'het in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken van bewoners en andere belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en plannen van de gemeente voor Huizen.' We spreken van burgerparticipatie als het initiatief tot participatie bij de gemeente ligt. De gemeente nodigt inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties of andere belanghebbenden uit om mee te denken of mee te doen. De participatieladder geeft aan op welke niveaus burgerparticipatie kan plaatsvinden.

2.2. Overheidsparticipatie

Als het initiatief bij de inwoner, ondernemer of andere belanghebbende vandaan komt, dan spreken we van overheidsparticipatie ofwel bewonersinitiatieven. De gemeente participeert in initiatieven van anderen, geeft deze de ruimte en verbindt deze waar mogelijk met elkaar. Daarbij zijn wetten en regels niet bepalend, maar richtinggevend. Dat betekent dat in goed overleg wordt gezocht naar mogelijkheden en naar een eenduidige interpretatie van de regels, waarbij ieders belang ertoe doet. De gemeente is in dit geval de facilitator. Kijkend naar de participatieladder staat de inwoner op de hoogste trede. Samengevat ziet dit er zo uit (bron Berenschot):

Inwoners	Burgerparticipatie	Overheidsparticipatie	Gemeente
Denken mee	Start bij gemeente Inwoner is participant	Start bij de inwoner Inwoner is initiatiefnemer	Faciliteert
Praten mee	Gemeente is initiatiefnemer Gedacht vanuit beleid(probleem)	Overheid faciliteert Gedacht vanuit mogelijkheden	Geeft ruimte
Beslissen mee	Straat, buurt of hoger	Straat, buurt of lager	Verbindt

2.3. Inspraak

Naast participatie bestaat inspraak. Dit is de formele mogelijkheid voor inwoners en belanghebbenden om in de afrondende fase hun mening over beleidsvoornemens kenbaar te maken. Inspraak gebeurt conform de Huizer Participatie- en Inspraakverordening en is geen onderdeel van deze nota.

3. Wat willen we bereiken met participatie

Met participatie nodigen we inwoners en andere betrokkenen uit om samen met ons, ieder vanuit zijn of haar verantwoordelijkheid, de Huizer samenleving vorm te geven en bij te dragen aan maatschappelijke opgaven.

3.1. Samen!

Er zijn steeds meer mensen die vanuit betrokkenheid bij hun buurt of bij grote thema's willen meedenken en meedoen. Bij plannen voor herinrichting van de openbare ruimte of het realiseren van maatschappelijk vastgoed is het zelfs al jaren gebruikelijk dat inwoners meedenken, meepraten en mee-ontwerpen. Inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden willen actief invloed uitoefenen op de totstandkoming van plannen en besluiten. Dat doen wij graag samen, zodat besluiten en plannen breed gedragen worden.

Daarnaast kan participatie bijdragen aan een grotere betrokkenheid van inwoners bij hun omgeving.

3.2. Inclusiviteit

Met participatie streven we naar inclusiviteit. Iedereen die dat wil moet kunnen meedoen. We proberen ook inwoners te bereiken die niet snel uit zichzelf meedoen of meepraten. We communiceren daarom op een heldere manier die voor iedereen begrijpelijk is en proberen via verschillende (communicatie)kanalen iedere Huizer te bereiken.

3.3. Kwaliteit

Door samen te werken aan plannen en vorming van beleid en uitvoering kunnen de gemeente en inwoners als team meer kwaliteit realiseren. De kennis, kunde en ervaring van inwoners, ondernemers en anderen is waardevol en draagt bij aan betere besluitvorming. Van kwaliteit is sprake als het proces leidt tot een plan en beleid dat technisch, praktisch en financieel haalbaar is én daadwerkelijk meerwaarde heeft voor onze inwoners.

3.4. Maatwerk

Participatie is maatwerk. Het participatiedoel, het publiek, de ruimte en kaders voor participatie bepalen de meest geschikte participatievorm. De ene keer is raadplegen de meest geschikte trede, terwijl een andere keer co-productie passender is. We doen ons best om alle verschillende typen belanghebbenden te bereiken en te horen. Digitale participatie biedt nieuwe mogelijkheden en het streven is om deze mogelijkheden verder te verkennen en in te zetten.

4. Uitgangspunten participatie

Er is een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden te benoemen voor participatie. Wel verschillen die afhankelijk van het soort participatie.

4.1. Burgerparticipatie

Bij burgerparticipatie (vanuit de gemeente dus) is voorspelbaarheid belangrijk. Dat betekent een duidelijk, gestroomlijnd proces en heldere rollen (zie Huizer participatieaanpak in bijlage 1). Daaraan vooraf ligt de vraag of en hoe groot burgerparticipatie opgetuigd zou moeten worden. Daarvoor hanteren wij het afwegingskader uit *Huizen #vanafhier*. De kaders die hierin staan, kwamen ook naar voren in het gesprek over participatie met de gemeenteraad op 25 maart 2021. De kaders zijn:

Meer en vaker als	Niet of kleinschalig als
Keuzes en opgaven grote invloed hebben.	Het besluit van kleine invloed is.
Keuzes en opgaven veel mensen raken.	Als het gemeentebestuur geen ruimte geeft voor invloed, bijvoorbeeld omdat daarover afspraken zijn of het bestuur een keuze maakt waarvan ze niet wil afwijken. Dit kan ook een hogere overheid zijn.
Er nog keuzes te maken zijn, dus ook tussentijds en niet pas als het klaar is.	Het krachtenveld klein en overzichtelijk is. Dan kun je immers aan- of opbellen.

Er verschillende belangen zijn en het krachtenveld complex is.	Er onvoldoende tijd, geld of energie (beschikbaar) is.
Kennis en ervaring van anderen nodig is.	Er sprake is van crisissituaties.
Je wilt zien of er draagvlak is. In dat geval moet je ook durven veranderen of zelfs stoppen.	Er wettelijke belemmeringen zijn.
Besluiten of acties van de gemeente lang doorwerken.	
Je de kracht van de gemeenschap wilt versterken.	
Er belangentegenstellingen zijn (conflict).	
Kanttekeningen	
Dit afwegingskader is geen simpel afvinklijstje. De afweging over wel/niet en hoe groot moet zorgvuldig plaatsvinden.	
Door als gemeente te besluiten tot meer keuzeruimte, tijd, geld of zeggenschap, kun je participatie mogelijk maken. Soms is dat een organisatorische afweging, soms een bestuurlijke, soms een politieke.	
'Ingewikkeld' of 'technisch' is geen reden om participatie niet te doen, maar een reden om het nog zorgvuldiger te doen.	
Conflicten en gedoe zijn vaak een symptoom van de democratie. Als je die ziet als reden voor contact, dan getuigt dat van democratische kracht. Conflicten uit de weg gaan ('geen gedoe graag' of 'zeg dat nog maar niet, dat gaat niet goed vallen') kan voor minder democratie zorgen.	
Participatie is geen tovermiddel. Het is niet altijd zinvol of heeft niet altijd toegevoegde waarde. Participeren terwijl er geen ruimte is voor participatie, als participanten geen stem hebben, geen invloed kunnen uitoefenen, werkt averechts. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als het beoogd maatschappelijk doel te groot is om het afhankelijk te stellen van een participatieresultaat.	
Het is niet per definitie zo dat je de mening of houding van inwoners, ondernemers of andere belanghebbenden verandert met de inzet van participatie. Als participanten fel tegen bepaalde plannen zijn, bestaat de mogelijkheid dat ze tegen blijven. Participatie betekent dus ook de bereidheid om naar elkaar toe te bewegen.	

4.2. Participatieladder

Uitgangspunt voor onze werkwijze bij burgerparticipatie is de participatieladder. Het schema in paragraaf 4.1. is daarvoor het toetsingskader. De ladder bestaat uit 5 treden en begint met informeren. Die laten wij bij de uitleg buiten beschouwing, omdat informeren strikt genomen niet onder participatie valt. De ladder kent de volgende niveaus:

Niveau	Rol deelnemer	Werkvormen	Rol gemeente
Raadplegen	Geconsulteerde. Geeft informatie, meningen, ervaringen en opvattingen.	hoorzitting enquêtes zienswijzen inwonerspanel Informatiebijeenkomst inloopmomenten klankbordgroep	De gemeente bepaalt zelf de agenda, maar ziet betrokkenen als gesprekspartners bij ontwikkeling van beleid. Mening, ervaringen en ideeën worden

		sociale media polls	geïventariseerd, maar zijn voor de gemeente niet bindend. Plannen worden door de gemeente opgesteld en voorgelegd aan belanghebbenden. De reacties van belanghebbenden kunnen worden meegenomen in het vervolgproces.
Adviseren	Adviseur. Krijgt alle ruimte om problemen en oplossingen aan te dragen. Die spelen vervolgens een rol bij de ontwikkeling, besluitvorming en uitvoering van beleid en projecten.	adviesgroep adviesraad expertmeeting werkateliers inwonerspanel jongerenpanel dorpsraad wijkplatforms/buurtpanels	De gemeente bepaalt de agenda, maar stelt zich terughoudend op in het aandrazen van oplossingen. Betrokkenen kunnen problemen en oplossingen aandrazen. Deze ideeën spelen een volwaardige rol bij het ontwikkelen van beleid. De gemeente verbindt zich in principe aan de resultaten. Gebeurt dat niet, dan moet dit goed beargumenteerd kunnen worden. De rol van de participant is adviseur.
Coproduceren	Samenwerkingspartner Werkt gelijkwaardig met de gemeente aan oplossingen.	projectgroep werkgroep werkateliers dorpsraad wijkplatforms/buurtpanels jongerenpanel convenant	Gemeente en betrokkenen bepalen samen de agenda en zoeken samen naar oplossingen. De gemeente verbindt zich aan deze oplossingen in de besluitvorming. De rol van de participant is samenwerkingspartner. De betrokkenen zitten zelf aan tafel om over uitgangspunten, een plan of ontwerp mee te denken. Vaak al in een vroeg stadium om ook het proces mede vorm te geven. Dit heet ook wel een open plan proces.
(Mee)beslissen	Samenwerkingspartner Bepaalt gelijkwaardig met de gemeente de agenda, zoekt samen naar oplossingen en beslist (mee).	projectgroep werkgroep samenwerkingsovereenkomst right to challenge	De gemeente en inwoners/belanghebbenden bepalen samen de agenda, zoeken samen naar oplossingen en beslissen samen. De gemeente kan wel vooraf eisen stellen aan de manier waarop de meerderheidsvoorkeur wordt vastgesteld (denk

			aan opkomst/deelname, grootte van meerderheid, formulering van de vraag).
--	--	--	---

Hoger op de ladder staat niet voor beter. De afwegingen bij meer en vaker participatie in paragraaf 4.1. helpen bij de afweging voor het niveau van participatie. En soms zijn er veel kaders en randvoorwaarden waar rekening mee gehouden moet worden. Daarom is het van belang om vooraf goed te bepalen welke invloed bij participatie haalbaar is en welke speelruimte voor participatie mogelijk is. Daarvoor gebruiken we het eerder genoemde instrument Factor C, waarmee we een gedegen omgevingsanalyse kunnen maken. Zo brengen we in beeld wie de belanghebbenden zijn en wat hun rol in het geheel is. Uiteindelijk moet het participatieniveau goed beargumenteerd uitgelegd worden aan de deelnemers, zodat verwachtingen over en weer helder zijn.

4.3. Overheidsparticipatie

Bij overheidsparticipatie speelt de gemeente een andere rol. Daarbij is de overheid faciliterend en verbindend. De gemeente geeft ruimte! Dat moet leiden tot een samenspel met inwoners en ondernemers of een samenwerking met wederzijdse belangen. Daarbij dient de gemeente altijd het algemeen belang. Als diverse belangen tegenstrijdig zijn, kan de gemeente gevraagd worden vanuit het algemeen belang een initiatief al dan niet mogelijk te maken.

De uitgangspunten zijn:

- *Ruimte geven*
Erkenning en waardering zijn belangrijke punten om een initiatief te laten slagen. Door lokale initiatieven (zowel ambtelijk als bestuurlijk) te waarderen en te erkennen, kan gezamenlijk gekeken worden of een initiatief passend gemaakt kan worden in het beleid.
- *Verbinding*
De gemeente helpt initiatiefnemers in het verbinding zoeken met andere spelers bij het initiatief. Dat kunnen andere overheden, lokale partners, ondernemers, enzovoort zijn. Daarnaast staan gelijkwaardigheid en wederkerige verantwoordelijkheid centraal.
- *Faciliteren*
Initiatiefnemers hebben belang bij een vast contactpersoon, die ze verder helpt. Die meedenkt over hoe de initiatiefnemer het participatieproces het beste kan vormgeven. Daarnaast is ondersteuning met kennis en capaciteit vanuit de gemeente belangrijk. Daar waar het gaat om sociale cohesie, is de eerste ingang de Vrijwilligerscentrale. Bij de gemeente zelf is dit echter (nog) niet geregeld, met uitzondering van de initiatieven vanuit de Omgevingswet. Ondersteuning met geld, bijvoorbeeld via een subsidieverzoek, kan eveneens een mogelijkheid zijn.

4.4. Toetsingskader voor een goed participatieproces

Voor participatie in het algemeen geldt onderstaand toetsingskader. Dit toetsingskader was onderwerp van gesprek in het gesprek met de gemeenteraad van 25 maart. In dit toetsingskader staat de vraag *of het een goed proces is* centraal. De gemeenteraad stuurt en controleert op de kwaliteit van de participatie. Het gaat dan niet om hip en nieuw, maar om passend en democratischer organiseren. En dan kijk je naar *de manier van* samenwerking en besluiten nemen. Naar 'het proces'. Je let dan op de volgende criteria:

- *Inclusie en diversiteit*
Wie kunnen er allemaal meedoen? Wat doe je om mensen (iedereen) actief te betrekken of melden ze zichzelf aan? Wat moeten mensen kunnen om deel te nemen? Wat maakt het laagdrempelig? Worden er ook bijzondere groepen bereikt, zoals niet-vertegenwoordigde, afzijdige of boze bewoners?
- *Beraadslagen en argumentatie*
Maken we gebruik van ieders wijsheid en ervaring, ook als dat bijvoorbeeld ervaringsdeskundigheid is? Zijn we het eens over de kern van de zaak?
- *Transparantie*
Is het voor belanghebbenden, betrokkenen en belangstellenden duidelijk wanneer en door wie en waar de belangrijke keuzes worden gemaakt?
- *Efficiency*
Hoeveel tijd, geld en energie vraagt het van zowel bewoners als van de gemeente?
- *Democratische vaardigheden*
Wat moet je kunnen om mee te doen? Of aardigheid in hebben? Rusten we deelnemers goed toe om mee te doen? Is iedereen in staat om verantwoordelijkheid te dragen voor het gezamenlijke besluit en de uitvoering ervan?
- *Zeggenschap*
Wie bepaalt waar we het over hebben? Wie bepaalt de kwaliteit? Zijn de 'checks & balances' op orde? Wie ziet waarop toe? (Hoe) gaat verantwoordelijkheid samen met zeggenschap? Worden besluiten dicht(er) bij de belanghebbenden genomen? Wie bepaalt wie waarop invloed heeft?

5. Randvoorwaarden voor succes

Als besloten wordt het participatietraject op te starten is er een aantal zaken van kracht dat essentieel is om het traject succesvol te laten verlopen.

5.1. Duidelijke kaders zijn cruciaal

- Waar gaat de participatie wel en niet over? Hoeveel ruimte is er binnen de kaders? Welke samenhang is er met andere ontwikkelingen? En hoe worden er na de participatie keuzes gemaakt?
- Maak vooraf duidelijk wat de rol is van de gemeenteraad en het college. Is de gemeenteraad of het college actief betrokken? Wat is de positie van ambtenaren en welke ruimte hebben zij in het proces? Neemt de gemeenteraad of het college uiteindelijk een afgewogen beslissing op basis van de verkregen input uit de participatie? Formuleert de gemeenteraad of het college kaders? Is de gemeenteraad of het college achteraf controleur van het inhoudelijke verhaal en of van het proces?

5.2. Participatie is maatwerk, kost tijd, geld en is mensenwerk

- Participatie heeft effect op de planning van het traject, kost geld en ambtelijke capaciteit.
- Mensenwerk zorgt ervoor dat het belangrijk is dat in het team voldoende competenties aanwezig moeten zijn om het proces goed uit te voeren.

- De meerwaarde zit niet in één middel, maar in de inzet van een op het publiek afgestemde middelenmix (bijvoorbeeld on- en offline).

5.3. Continue dialoog is nodig

- Afstemming en informatievoorziening over de keuzes en processtappen binnen en buiten de organisatie met alle belanghebbenden is van belang voor een gedragen participatietraject.
- Met heldere en eerlijke communicatie bereik je dat mensen zich serieus genomen voelen en betrokken willen blijven. Dat betekent geen vrijblijvende participatie organiseren, maar conclusies trekken op grond van de opdracht en kaders van een traject.
- Een goed proces met direct betrokkenen kan bijdragen aan meer betrokkenheid bij de eigen omgeving en bij de gemeente. Dat betekent ook goed luisteren en met elkaar in gesprek blijven, ook als toegelicht moet worden dat ideeën om welke reden dan ook niet te realiseren zijn.
- Follow-up en commitment in de organisatie moeten geborgd zijn. Zorg voor 'hoge' ambtelijke steun, escalatieroutes en achtervang voor de medewerkers die een rol hebben. Participatie is waardevol, maar kan voor projectmanagers en beleidsadviseurs soms complex zijn door de verwevenheid met andere dossiers, belangen en stakeholders waar zij geen invloed op hebben.
- Ook alle gemeentelijke medewerkers moeten de juiste participatie 'mindset' hebben en in hun dagelijks werk meenemen dat we samen het dorp maken. Evaluatie, leren en delen van participatietrajecten is hierbij heel belangrijk.

5.4. Rollen en posities helder maken

Het aanpakken van maatschappelijke opgaven in dorp en wijken lukt als bewoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, college, gemeenteraad en ambtenaren er samen voor gaan. Je ontmoet elkaar steeds, in verschillende rollen. Maak aan elkaar duidelijk welke rol je hebt, dan kun je alle kennis en ervaring slim benutten bij het oppakken van maatschappelijke opgaven.

- Het college van B&W werkt voor de bewoners van Huizen. Als bestuur breng je plannen verder die met, door en voor de gemeenschap worden gemaakt. En dat als gelijkwaardige partner en/of vertegenwoordiger van het zwakste belang. Maar ook als bevoegd gezag dat de wet handhaaft.
- Raadsleden zijn de bewakers van het democratisch proces. De betrokkenheid van de gemeenteraad bij participatie maakt verschil. Inwoners die zien dat de gemeenteraad betrokken is en nadrukkelijk aanwezig is bij een proces, voelen zich serieus genomen. Het is dus aan de gemeenteraad en de individuele raadsleden om te laten zien hoe serieus zij de participatie of initiatieven vanuit de samenleving nemen en hoezeer zij die ook waarderen. Tegelijkertijd worden zij geacht het eerlijke verhaal te vertellen. Een gemeenteraad die participatie serieus neemt, heeft daarvoor vanuit zijn rollen verschillende mogelijkheden:
 - Kaderstellend: kaders vaststellen voor het participatietraject (inhoudelijk of op het proces).
 - Controlerend: voldeed het participatietraject aan de gestelde kaders?
 - Volksvertegenwoordigend: adviseren over te betrekken belanghebbenden en/of over de vormgeving van het proces op basis van kennis van de lokale situatie.

- Verbindend: uitleggen aan de samenleving waarom bepaalde groepen inwoners wel of niet betrokken worden en waarom het proces op deze manier is vormgegeven.
- Bewoners kiezen bij welke plannen of initiatieven zij betrokken willen zijn of die waarmee ze zich niet willen bemoeien. Ze doen mee als belanghebbende, betrokkene, initiatiefnemer, meedenker, meedoener of beslisser.
- Ambtenaren hebben verschillende rollen. Als verbinder van bewoners, het bestuur en organisatie(s) die initiatieven met en uit het dorp verder brengen. Als adviseur in het opzetten van democratische processen, zodat iedere belanghebbende en belangstellende kan meedoen. Als degene die het geheel overziet en in beeld brengt wat er speelt, verkent wat nodig is en controleert of de uitvoering goed verloopt. Of juist vanuit een rol met specifieke kennis. En als toetsers/handhaver die checkt of de afspraken worden nagekomen.
- Projectontwikkelaars, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en ondernemers helpen bij het aanpakken en oplossen van bijvoorbeeld huisvestingsvragen, de inrichting van de openbare ruimte, van de zorg en ontmoeting en activiteiten in de buurt. Zij hebben ideeën hiervoor, de vakkennis en soms het geld of de uitvoeringskracht om aan de slag te gaan.

6. Participatiestrategie en instrumenten

6.1. Kleinschalig en succesvol

Belanghebbenden begrijpen niet altijd dat de overheid verder kijkt dan het individuele belang en besluiten neemt in het algemeen belang. Dat heeft een negatief effect op het vertrouwen van de samenleving in het werk van overheden. Met deze wetenschap is het slim om eerst te werken aan het opbouwen van vertrouwen, omdat dit – over en weer – essentieel is. Laat zien dat de gemeente wél luistert en dat het een betrouwbare samenwerkingspartner is die echt openstaat voor de inbreng van betrokkenen. Dit kun je het gemakkelijkst realiseren door te beginnen met een kleinschalige aanpak. Met projecten die dichtbij de belevingswereld van onze inwoners, ondernemers, (sociale) partners staan. Waar is behoefte aan? Wat heeft prioriteit? De inwoners bepalen dat dus helemaal zelf. Om het ze gemakkelijker te maken, kun je bijvoorbeeld drie acties of plannen voorleggen waaruit ze mogen kiezen. Dit kun je ook doen bij het kiezen voor een kunstwerk op een bepaalde locatie. Je stelt als gemeente een paar geschikte kunstwerken voor die Huizers kiezen. Iets ambitieuzer is samen een visie maken en de uitvoering daarvan ter hand nemen, zoals de Kustvisie. Allemaal projecten die dicht bij de belevingswereld van de inwoners staan en waar de bestuurlijke risico's beperkt zijn, mits er goede kaders vastgesteld zijn. Door klein te beginnen, maar wel te laten zien dat participanten écht een stem hebben, laten we zien dat participatie leuk kan zijn en dat de gemeente haar beloftes ook nakomt. Op het moment dat het vertrouwen groeiende is (intern en extern), kun je de participatie ambitie verder uitbouwen.

6.2. Dicht bij de belevingswereld

We verwachten van bestuurders en vakinhoudelijke medewerkers dat ze de omgeving en haar bewoners goed kennen. We kiezen er voor om de inwoners open, toegankelijk,

deskundig en betrouwbaar te benaderen. Dit sluit aan bij de rol van de overheid als deskundige en betrouwbare partner en bij de faciliterende houding van de gemeente. Het is belangrijk het gesprek dichtbij inwoners of belanghebbenden en hun leefomgeving te voeren: in de straat, buurt of wijk.

We versterken daarom de participatieaanpak door bijvoorbeeld wijk- en buurtplatforms te faciliteren en initiatieven van inwoners en ondernemers te ondersteunen door een open houding en een positieve benadering.

6.2.a. Wijken en buurten

Wijken die initiatieven willen ondernemen en meer zeggenschap over hun eigen voorzieningen willen, kunnen een beroep doen op de gemeente voor budgettaire ondersteuning van maximaal 2.000 euro per wijk, per jaar. Initiatieven moeten wel kunnen rekenen op een ruim draagvlak op straat- en/of buurtniveau.

6.2.b. Buurtpreventieverenigingen en buurtpanels

In Huizen zijn er 13 buurtpreventieverenigingen. Sommige daarvan hebben zich ontwikkeld naar een buurtpanel. De gemeente stimuleert de ontwikkeling van buurtpanels; zij zijn de ogen en oren van een buurt.

6.2.c. Jongerenpanel

Januari 2022 is het jongerenpanel van start gegaan. Om mee te kunnen doen is het belangrijk dat iemand in Huizen woont en tussen de 14 en 22 jaar is. Het jongerenpanel kan gevraagd en ongevraagd advies geven over allerlei zaken die voor Huizer jongeren belangrijk zijn, zoals de toekomst van Huizen, duurzaamheid, het sportaanbod of het tegengaan van het gebruik van lachgas of andere verdovende middelen. Daarnaast mogen zij natuurlijk zelf onderwerpen aandragen. De jongeren krijgen daar trainingen, bijvoorbeeld adviesvaardigheden, voor terug.

6.2.d. Participatie bij bouwinitiatieven

Nemen inwoners, ondernemers of anderen een initiatief en willen ze daarmee verder? Als dat op het gebied van sociaal domein en cohesie ligt, dan kunnen ze hiervoor terecht bij de Vrijwilligerscentrale Huizen. Daar worden ze verder geholpen. Zijn het initiatieven die raakvlakken hebben met het fysiek domein dan worden ze afgehandeld volgens de principes die wij hebben vastgelegd voor participatie Omgevingswet. Er wordt een beslisboom ontwikkeld die aangeeft of participatie nodig is en zo ja hoe. De initiatiefnemer stelt een participatieplan op en legt het plan voor aan de gemeente. De gemeente neemt een faciliterende rol aan. Hoe groter de maatschappelijke impact van een initiatief, hoe groter de participatie.

6.2.e. Dorpsraad

In 2021 is het initiatief vanuit bewoners gekomen voor oprichting van een dorpsraad, die wil samenwerken met gemeente, wijk- en buurtplatforms, buurtpreventieverenigingen en andere georganiseerde overlegvormen/initiatieven. De dorpsraad is inmiddels opgericht. Net als andere (georganiseerde) inwonersgroepen, zoals BPV's, buurtpanels, ondernemersverenigingen enzovoort kan de Dorpsraad voor de gemeente op onderdelen ook een gesprekspartner zijn.

6.2.f. Burgerinitiatief

Bewoners kunnen op verschillende manieren initiatieven aandragen bij de gemeente. Meer formeel kan dat bij de gemeenteraad. Een initiatiefvoorstel komt op de agenda van de gemeenteraad als aan de voorwaarden wordt voldaan zoals deze zijn opgesteld door de gemeenteraad. Van deze mogelijkheid wordt in de praktijk nauwelijks gebruik gemaakt. Behalve via deze formele weg kunnen bewoners ook (kleine) initiatieven aandragen via de ambtelijke organisatie zoals een nieuwe drempel in de straat of een schommel in de speeltuin. Daarvoor kunnen inwoners terecht bij de betreffende ambtenaren.

7. Omgevingswet

Het doel van de Omgevingswet is dat de overheid bij initiatieven over het fysiek domein meer dan onder de huidige wetgeving een faciliterende rol heeft. We veranderen van een controlerende en toetsende overheid in een faciliterende overheid. Natuurlijk blijven we initiatiefnemers kaders geven. Met deze kaders kunnen zij plannen ontwikkelen in samenspraak met hun omgeving. Zodra de gemeente over een initiatief een formeel besluit moeten nemen, dan vraagt de gemeente aan de initiatiefnemer of hij zijn omgeving heeft betrokken bij de voorbereiding van zijn initiatief. En zo ja, op welke manier de initiatiefnemer dit heeft gedaan. En wat daarvan het resultaat is. De antwoorden op deze vragen neemt de gemeente mee in haar belangenweging voor het besluit. En iedereen kan initiatiefnemer zijn. Projectontwikkelaars, bewoners, corporaties, maatschappelijke organisaties, ondernemers én overheden nemen initiatieven voor bijvoorbeeld huisvestingsvragen, inrichting openbare ruimte, zorg, ontmoeting in de buurt, duurzame energie, etc. Zij zijn zelf regisseur van het plan, betrekken de omgeving en organiseren geld en mensen om aan de slag te gaan. Eind 2021 heeft de gemeenteraad besloten over de participatie binnen de Omgevingswet voor de instrumenten omgevingsvisie, programma, omgevingsplan en omgevingsvergunning. Die besluitvorming vindt u in bijlage 3. Begin 2023 volgt een participatieverordening.

8. Conclusie

Onze participatie-ambitie is dat iedereen in Huizen meedoet; wij maken Huizen.

Concluderend betekent dit dat:

- Een zorgvuldig, afgewogen inzet van participatie heel belangrijk is.
- Participatie geen doel op zich is. Dus wanneer niet aan de randvoorwaarden wordt voldaan of wanneer participatie niet/nauwelijks toegevoegde waarde heeft, de gemeente Huizen niet het initiatief neemt tot participatie.
- Je inwoners ook niet moet overvragen. Laat de vraagstukken aansluiten bij de belevingswereld van de belanghebbenden en voorkom dat men het als last gaat zien. Durf als college en gemeenteraad en ook als volksvertegenwoordiger zelf je beslissingen te nemen, onderbouw dit en koppel dit terug. En durf, als dit kan, de beslissingsbevoegdheid te delen of zelfs over te dragen.
- Als de gemeente inwoners, ondernemers of andere belanghebbenden uitnodigt voor participatie, er voor elk participatietraject vooraf een weloverwogen participatieplan wordt gemaakt dat ook wordt uitgevoerd.
- Elk participatietraject zo ingericht wordt, dat echt alle belanghebbenden de gelegenheid hebben om zich te laten horen en daartoe uitgenodigd worden.
- Het college en de gemeenteraad ruimte geven aan participatie door echt samen te werken met de samenleving.

Bijlage 1 De Huizer participatieaanpak

Bepaal eerst of participatie zinvol is volgens het afwegingskader in paragraaf 4.1. Is dit het geval? Doorloop dan onderstaande stappen om te komen tot een gedegen participatie- en communicatieplan voor gemeentelijke programma's of projecten.

Plan maken

Je begint met het maken van een participatieplan. Zo'n plan bestaat uit voorbereiding, de participatie zelf, hoe je de uitvoering en de evaluatie gaat vormgeven. De onderstaande stappen gaan je daarbij helpen.

Doel

zijn.

Wat is het doel? Gaat het om draagvlak vergroten, wil je de kwaliteit van het beleid of van een nieuwe ontwikkeling vergroten? Zoek je de verbinding? Is er sprake van een conflict? Bepaal dus eerst wat je doel is en wat het uiteindelijke resultaat moet

Middelen

Heb je geld, mensen en tijd begroot voor participatie? Bijvoorbeeld voor zaalhuur, voor de middelen en kanalen die je gaat inzetten, voor een gespreksleider, een enquête of voor faciliteiten die participanten nodig hebben? Welke collega's heb je nodig, wat vraag je van hen en zijn die verwachtingen over en weer duidelijk?

Wie?

Maak kennis met je publiek. Wie nodig je uit: inwoners, ondernemers, scholieren, maatschappelijke instellingen? Wat weet je van het publiek? Waar kun je ze vinden? Verplaats je in hun belevingswereld en bedenk wat hun informatiebehoefte is. En maak vervolgens keuzes. Niet alle onderwerpen zijn voor iedereen relevant. Inwoners en anderen doen alleen mee als ze belang hebben bij het onderwerp. Kies daarom zorgvuldig je publiek op basis van het onderwerp. Een omgevingsanalyse (Factor C) kan je daarbij helpen. Hiermee breng je in kaart wie de belanghebbenden zijn en wat hun rol is. Om te ontdekken wat de informatiebehoefte is, kun je het team Communicatie & KCP/TIC vragen waarover de telefoontjes en de sociale media berichten gaan die binnenkomen. Of doe een korte poll via Facebook of het inwonerspanel.

Waar gaan we het over hebben?

In deze stap formuleer je de participatievraag. De informatiebehoefte van je publiek biedt hiervoor aanknopingspunten. In deze stap gaat het erom dat je beleidstaal vertaalt naar publiekstaal. Zodat inwoners en anderen zich aangesproken voelen en willen meepraten over het onderwerp. Want niet het beleid, maar de dagelijkse praktijk van de inwoner is het onderwerp. Het is dus belangrijk om het onderwerp relevant te maken voor het publiek en te het beleid te vertalen naar de belevingswereld van de inwoners. Ook goed om het onderwerp creatief te verpakken.

Kies de participatietrede

Op basis van de stappen die je hiervoor hebt doorlopen bepaal je de mate van invloed voor de participatie en de trede op de participatieladder. Zie hiervoor ook paragraaf 4.2. en 4.3.

Let op: een project kent meestal meerdere fasen en in elke fase van de participatie verschillen. Je begint bijvoorbeeld met informeren. Naarmate het project concreter wordt, kun je opschalen naar adviseren of misschien wel coproductie als er bijvoorbeeld samen met inwoners een speeltuin gaat worden ingericht. Belangrijk bij participatie is dat je in elke fase opnieuw duidelijk maakt wat de verwachtingen zijn. Wat is het doel? Waar hebben we het over? Maar ook: waar hebben we het niet over? Welke mate van invloed kan de ander uitoefenen. En hoe wordt de inbreng gewogen. Dus stel voor elke fase in het participatieproces spelregels op. Denk daarbij ook aan reikwijdte (straat, buurt, wijk, Huizen) en de fase van het project (voorbereiding, planontwikkeling, uitvoering, evaluatie).

Organiseren

Als je het plan hebt gemaakt, is het zaak contact met jouw publiek te organiseren. Richt een speciale werkgroep in die zich bezighoudt met de werkzaamheden rondom het participatietraject. Organiseer je bijvoorbeeld gesprekken in de wijk? Ga je op de markt staan? Of organiseer je een werkatelier? Hiervoor moeten allerlei zaken geregeld worden. Denk aan het reserveren van een locatie, sprekers, catering, technische zaken, enz. Vergeet niet om af te spreken wat het eindresultaat van het gesprek of de samenwerking is. Wat leveren we op? Een beeldverslag, een inhoudelijk verslag, een video? Dit is belangrijke input voor de terugkoppeling aan je publiek. En vergeet online niet. De ervaringen tot nu toe laten zien dat we daarmee een groot publiek bereiken. Het is laagdrempelig, waardoor je makkelijk mensen met weinig tijd, zoals jonge gezinnen of mantelzorgers bereikt.

Nodig uit en communiceer

De inzet van het juiste communicatiekanaal is de sleutel tot het bereiken van je publiek. Als je weet waar je je publiek kunt vinden (stap 2), dan kun je ze gericht uitnodigen. Bijvoorbeeld een uitnodiging per brief of mail of via belangrijke intermediairs (zoals een zorgorganisatie of vereniging). Een gesprek tussen gemeente en publiek bestaat eigenlijk niet. Een gesprek is altijd van mens tot mens. Dus tussen ambtenaar of raadslid en inwoners of professionals. Maak je communicatie en afzender persoonlijk. En geef mogelijkheden om in contact te komen en te blijven, bijvoorbeeld via e-mail en telefoon. Vanaf het moment dat je deelnemers hebt uitgenodigd, is het goed om een plek te hebben waar deelnemers meer informatie kunnen vinden. Een projectpagina op www.huizen.nl is vaak al heel effectief. Vervolgens kan je in alle communicatie naar deze webpagina verwijzen.

Feedback

Participatie beperkt zich niet tot één moment of gesprek. Het is een proces waarbij er structureel contact is tussen ambtenaar en anderen. Door tussentijds een update te sturen aan betrokkenen, hou je iedereen op de hoogte. Deelnemers willen graag weten wat er met hun input gebeurt. En toch wordt een terugkoppeling vaak vergeten. Een eenvoudige nieuwsbrief, mogelijk gecombineerd met een artikel op de gemeentepagina, kan volstaan, maar denk ook een afsluitende bijeenkomst waarin de resultaten worden gedeeld en het toezenden van college- en/of raadsvoorstellen

over het onderwerp. Vraag vooraf hoe deelnemers geïnformeerd willen worden: per e-mail of per post.

Evalueren

Aan het eind van het traject ga je evalueren. Wat is het effect van de inbreng van bewoners? Heeft het tot verbinding, draagvlak, verbetering geleid? Zijn deelnemers aan het participatieproces tevreden? Is de inbreng representatief? Evaluatie maakt het mogelijk om de participatie continue te verbeteren.

Bijlage 2 Participatie Omgevingswet

Wanneer is participatie bij de omgevingsvergunning niet verplicht?

Een omgevingsvergunning is een vergunning voor bepaalde bouw-, verbouw- of sloopwerkzaamheden. De gemeente en particulieren kunnen omgevingsvergunningen aanvragen. Bij een vergunningsaanvraag moet de initiatiefnemer aangeven of en hoe aan participatie is gedaan. En welke resultaten daaruit zijn gekomen. Dat staat in de Omgevingswet en de Omgevingsregeling. Heeft de initiatiefnemer niets aan participatie gedaan bij binnenplanse omgevingsplanactiviteiten (OPA's)? Dan is dat geen reden om de aanvraag niet in behandeling te nemen of af te wijzen. We proberen natuurlijk wel altijd om initiatiefnemers te overtuigen om plannen te overleggen met burens en andere omwonenden. Ook als participatie niet verplicht is. Komt een initiatiefnemer niet tot overeenstemming door participatie? Dan kan een planontwikkeling nog steeds doorgaan. Participatie werkt namelijk twee kanten op. De inbreng van anderen kan een plan natuurlijk verbeteren omdat we dan alle belangen in beeld hebben. Maar uiteindelijk is de gemeente (raad/college) verantwoordelijk voor de uiteindelijke afweging en uitkomst. Daarbij is de samenhang tussen de instrumenten omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsvergunning belangrijk.

Wanneer kan participatie bij de omgevingsvergunning wel verplicht gesteld worden?

Voor buitenplanse OPA's kan de raad participatie verplichten. Wij stellen voor om in het Omgevingsplan op te nemen dat we dit altijd verplicht stellen. Hoe klein of groot de buitenplanse OPA ook is. Bij alles wat in het Omgevingsplan staat is namelijk al aan participatie gedaan. Bij de buitenplanse OPA's nog niet.

Wat betekent verplichte participatie?

Verplichte participatie bij een buitenplanse OPA betekent dat de initiatiefnemer een inspanningsverplichting heeft om de omgeving te betrekken bij het initiatief. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor het vormgeven van zo'n participatietraject. De gemeente geeft kaders mee voor de gewenste invulling daarvan. Die kaders passen bij de omvang van het initiatief (zie hierna drie categorieën). Vooraf moet voor iedereen duidelijk zijn hoe de uiteindelijke afweging gemaakt wordt. Een voorbeeld: De participatieverplichting zegt niet dat iedereen het eens moet zijn over het initiatief. Wat belanghebbenden vinden of voorstellen hoeft dan niet persé het plan te worden. Andersom geldt ook: als het resultaat van de participatie is dat iedereen het eens is met de plannen, dan is dat geen garantie dat het college (of raad) het plan ook direct aanvaardt. Er kunnen andere belangrijke, bredere belangen zijn om niet akkoord te gaan met een ingediend plan, ondanks breed draagvlak.

Hoe geven we participatie vorm?

Bij buitenplanse OPA's maken we onderscheid in drie categorieën:

1. Eenvoudig - verbouwingen in en om het huis (90% van de aanvragen).
2. Ontwerpen - vestigen of uitbreiden met complexe regelgeving. Bijvoorbeeld een milieugevoelig object.
3. Ontwikkelen - gebiedsontwikkeling of het maken van een visie.

Participatie is vooral maatwerk. Daarom stellen we geen bindende regels op over hoe de initiatiefnemer de participatie moet vormgeven. Wel kunnen initiatiefnemers een beslisboom invullen. Dan zien ze gemakkelijk:

- het niveau van participatie;
- de deelnemers en hun rol;
- tips om de participatie vorm te geven.

De participatie sluit zo altijd aan bij de omvang van het initiatief. De initiatiefnemer moet een schriftelijk verslag opsturen. Daarin staat hoe de participatie eruit zag en welke resultaten eruit zijn gekomen. Dat verslag gebruiken wij om de aanvraag te toetsen. Per categorie moet in het verslag het volgende staan:

Bij eenvoudig - verbouwingen in en om het huis (90% van de aanvragen)

Een verslag van het proces en het resultaat van de participatie. Daarin staat wie de belanghebbenden zijn. Dat zijn minstens de burens. Alle extra participatie is een pré.

Bij ontwerpen - vestigen of uitbreiden met complexe regelgeving. Bijvoorbeeld een milieugevoelig object

Een verslag van het proces en het resultaat van de participatie. Daarin staat wat de initiatiefnemers aan participatie hebben gedaan en waarom ze dat hebben gedaan. De kring van participanten moet bestaan uit iedereen waar het plan effect op heeft. Denk aan: zicht, verkeer, groenbeleving, bedrijvigheid, uitstraling en ideëel.

Bij ontwikkelen - gebiedsontwikkeling of het maken van een visie

Een verslag van het proces en het resultaat van de participatie. Daarin staat wat de initiatiefnemers aan participatie hebben gedaan en waarom ze dat hebben gedaan. Dat bestaat vaak uit maatschappelijke gesprekken met een grote kring belanghebbenden. Al die belanghebbenden hebben invloed op het proces en het resultaat. Een omgevingsanalyse kan helpen bij het in kaart te brengen van die belanghebbenden. En hun belangen in elke fase van het proces.

Wat is de rol van de gemeente bij participatie?

De gemeente kan ook zelf een initiatiefnemer zijn. Voor de gemeente gelden dan dezelfde regels. Daarnaast heeft de gemeente ook een faciliterende functie. Daarvoor gaan we een beslisboom gebruiken. Sommige elementen uit die beslisboom gebruiken wij om te beoordelen of een initiatiefnemer aan de participatieplicht heeft voldaan.

Leidt participatie niet tot een positief resultaat bij een buitenplanse OPA? Dan is dat één van de dingen die het college afweegt. Het betekent niet meteen dat een aanvraag wordt afgewezen. De gemeente kan de initiatiefnemer wel vragen om de participatie te hervatten. Ook kan de gemeente zelf participatie organiseren om pijnpunten eventueel nader te onderzoeken. En beoordelen of ze redelijk zijn.

Ten slotte kan de gemeente ook besluiten dat er voldoende participatie heeft plaatsgevonden en de conclusie toch is dat er geen akkoord is bereikt en niet wordt bereikt. Het is dan aan het college en/of de raad om dat mee te nemen in hun beslissing op de aanvraag.

Bijlage 3 Ontwikkelagenda

De afgelopen jaren hebben we geleerd door te doen. Ervaringen zijn verzameld en helpen bij het verder vormgeven van participatie. Met de Omgevingswet wordt participatie nog belangrijker. Het leren van de afgelopen jaren willen we omzetten in succesvolle participatie, waarvoor dit beleid de basis is. Uitvoering kan niet eerder plaatsvinden dan wanneer de inmiddels beschikbare formatie is ingevuld. De ontwikkelagenda kan er als volgt uitzien:

1. Participatiecoach

Aanstellen van een participatiecoach als ingang voor collega's, inwoners, dorpsraad en andere georganiseerde overlegvormen. Voor inwoners is zeker niet altijd duidelijk waar zij met hun initiatieven terecht kunnen, wie voor hen aanspreekpunt is en op welke wijze de gemeente vervolgens omgaat met initiatieven uit de samenleving. Daarvoor moet een duidelijk en toegankelijk proces worden ingericht. Niet alleen voor initiatieven uit de samenleving, maar ook voor ondersteuning van collega's die aan de slag gaan met participatie. De participatiecoach is eveneens degene die regie heeft en houdt op netwerken in Huizen en overleggen organiseert van netwerken met de gemeente. Een voorbeeld hiervan is een terugkerend overleg van geloofsgemeenschappen met gemeente.

2. Team Vliegwiel

Organiseer een team van collega's die vanuit hun eigen praktijk en ervaring advies kunnen geven over de aanpak van een participatietraject, de inrichting van het proces of creatieve werkvormen. Dat kan door een gesprek aan de start of door feedback op al lopende activiteiten. Voeg aan dit team ook collega's toe die zicht hebben op participatieprocessen. Intern kunnen participatieprocessen vastlopen door bijvoorbeeld de manier waarop regelgeving wordt toegepast, de communicatie(-stijl), de onderlinge samenwerking, etc. Zo'n collega kan door één of meerdere deelnemers aan het proces worden ingeroepen.

3. Team voorzitters

Organiseer een team van voorzitters: het is tijdens een participatieproces niet altijd handig om zelf als trekker of projectleider gesprekken met groepen inwoners/belanghebbenden te leiden. Het inschakelen van een voorzitter uit bijvoorbeeld een ander team helpt je om je rol als projectleider en/of inhoudelijk deskundige te vervullen.

4. Mediation

Bij (dreigende) onenigheid tussen deelnemers onderling (bewoners/belangengroepen) aan een participatietraject kun je denken aan mediation. Voor mediation tussen externen (bewoners/ belangengroepen) en de gemeente is het prettig als een onafhankelijke externe mediator wordt ingeroepen.

5. Geef ruimte aan ontwikkeling

Door P&O is een opleidingsplan samengesteld dat ook voorziet in trainingen op het gebied van effectieve beleidsprocessen en participatie. Stimuleer dat collega's gebruik maken van dit opleidingsaanbod. Dat geldt ook voor het gebruik van de tool Factor C voor het in beeld brengen van de omgeving en de verschillende belangen. Dit instrument is verkrijgbaar via het team communicatie. Zij ondersteunen graag bij een sessie daarover.

6. Zonder geld en capaciteit, geen participatie

Participatie is niet gratis. Dat kost geld en capaciteit. Bijvoorbeeld voor middelen, voor faciliteren van participanten, voor het inschakelen van hulp, etc. Investeer in het in beeld brengen van de kosten die daarmee gemoeid zijn en maak een toolkit waaruit collega's kunnen putten. De communicatie- en participatiecatalogus van het team communicatie is daarvoor een goede aanzet. Daarnaast is het belangrijk om in projecten en trajecten de kosten voor participatie te begroten.